

جکسون پولاک: نمایشگاه مروری بر آثار به مناسبت یکصدمین سال تولد

موزه هنر استان آیچی، شهر ناگویا

نوامبر ۲۰۱۱ - ژانویه ۲۰۱۲

یوری ترادا

مترجم: وحیداله موسوی

جکسون پولاک، دیوارنگاره‌ای بر زمینه قرمز هندی (۱۹۵۰)، رنگ‌روغن و لعاب روی تخته، ۲۴۴ × ۱۸۳ سانتی‌متر

نمایشگاهی با عنوان جکسون پولاک: نمایشگاه مروری بر آثار به مناسبت یکصدمین سال تولد از ۱۱ نوامبر ۲۰۱۱ تا ۲۲ ژانویه ۲۰۱۲ در موزه هنر استان آیچی، در شهر ناگویا برگزار شد و همچنین قرار است همین نمایشگاه از تاریخ ۱۰ فوریه تا ۶ می ۲۰۱۲ در موزه ملی هنر مدرن در توکیو برگزار شود. این تنها نمایشگاهی در سطح جهان است که در آن یکصدمین سالگرد تولد پولاک را گرامی می‌دارند و کاملاً به او اختصاص دارد. همچنین این رویداد مناسبتی خاص برای نمایش یکی از شاهکارهای او بود، دیوارنگاره‌ای

بر زمینه قرمز هندی (۱۹۵۰)، که از موزه هنر معاصر تهران به امانت گرفته شده بود، تا برای نخستین بار پس از سال ۱۹۷۶ بیرون از ایران به نمایش درآید.

دیوارنگاره‌ای بر زمینه قرمز هندی در اصل برای خانه مارسل لوئیس بروئر نقاشی شده بود، و زمانی به ویلیام روبین تعلق داشت، همان نمایشگاه‌گردان اصلی و مدیر بخش نقاشی و مجسمه سازی در موزه هنر مدرن در نیویورک. پس از آن، عوامل متعددی، بر حسب اتفاق، مسیر این شاهکار را تعیین کردند. طی روند شکل‌گیری مجموعه آثار موزه هنر معاصر تهران، قرار بر این شد تا مجموعه‌ای از آثار هنری معاصر جمع‌آوری شود تا تراز و سنجشی برای صحنه هنر ایران فراهم گردد. در آن زمان، پولاک هنرمندی تثبیت شده بود که دیگر به‌عنوان پیشگام هنر معاصر شناخته می‌شد، کسی که حضور و تاثیرش شگرفش باعث تغییر مرکزیت هنری از مکان‌هایی مانند رم، پاریس و لندن به نیویورک شده بود.

نصب اثر دیوارنگاره‌ای بر زمینه قرمز هندی

با توجه به مسائل مالی، روند محقق شدن این تبادل فرهنگی بین ایران و ژاپن کاری ساده نبود، اما عزم راسخ و اقدام پیشنهادی آخر نتیجه داد. قیمت این اثر را، که از موزه هنر معاصر تهران امانت گرفته شده، ۲۵۰ میلیون دلار تخمین زده‌اند که از گران‌ترین نقاشی او، شماره ۵، ۱۹۴۸ (۱۹۴۸) نیز فراتر می‌رود: اثری که در سال ۲۰۰۶ به بهای ۱۴۰ میلیون دلار به فروش رسید. در ژاپن، قانون بیمه و پرداخت غرامت به آثار هنری امانت گرفته شده از خارج کشور که ارزشی بالغ بر ۵ میلیارد ین دارند در بهار ۲۰۱۱ درست پس از آن زلزله عظیم به اجرا گذاشته شد. نمایشگاه پولاک یکی از دو مورد مهم نخست بود که مشمول این قانون می‌شد. از این رو، دیوارنگاره‌ای بر زمینه قرمز هندی نگاه مردم را به خود جلب کرد و دقت و مراقبت خاصی

در حفظ و نگهداری آن اعمال شد. با وجود این، بیش از ارزش مادی صرف آن، زمینه و موقعیت به نمایش درآمدن آن حائز اهمیت بسزائی است.

در بازدید از موزه هنر استان آیچی، مساله‌ای که کاملاً نگاه را به خود جلب می‌کرد دیدن فضای بین اتاق ۳ و ۴ بود: جایی که تصاویری از پولاک در حال ساختن «نقاشی چکهای» نمایش داده می‌شد و همچنین کارگاه پولاک در مقیاسی طبیعی و واقعی ساخته شده بود. همان‌گونه که نمایشگاه‌گردان موزه و صاحب‌نظر در آثار جکسون پولاک، دکتر تستسویا اشیما توضیح داد، بینندگان سریع متوجه شدند که اگرچه پولاک به‌عنوان یک «نقاش کنشی» معروف است، اما حرکاتش اغلب برازنده و ظریف و کاملاً به‌دور از بی‌نظمی‌اند. بازدیدکنندگان همچنین اجازه داشتند تا قدم در آن کارگاه بگذارند و با فضایی طبیعی و واقعی که بازآفریده شده بود، رابطه‌ی دوسویه‌ای برقرار کنند. حتی رنگ‌آمیزی و طرح چسبانده شده بر کف کارگاه با توجه به عکس کارگاهی بازتولید شده است که هنوز نیز در ایست همپتن، ایالات متحده واقع است، در نتیجه بازدیدکنندگان با ایستادن در درون آن می‌توانستند به ابعاد آثار پولاک پی ببرند. مخاطبان با از سر گذراندن این جاذبه‌ها، که مأخذ صادقانه‌ای از اطلاعات برخلاف آن انگاره کلیشه‌ای از پولاک فراهم می‌کنند، از اتاق ۴ سر درمی‌آوردند که «دیوارنگاره‌ای در زمینه‌ی قرمز هندی» در آن نصب شده بود.

اهمیتی ندارد که این اثر در بخش چهارم، همراه با چندین اثر مهم دیگر به نمایش گذاشته شده بود، آثاری مانند بریده شده (۵۸-۱۹۴۸، موزه هنر آهارا)، نقره‌ای و سیاه (۱۹۵۰، موزه کانست باسل) به اندازه cm ۳۱.۷×۲۲.۳، و دو اثر شماره ۱۱ ۱۹۴۹ (۱۹۴۹، موزه هنر دانشگاه ایندیانا) و شماره ۷، ۱۹۵۰ (۱۹۵۰، موزه هنر مدرن، نیویورک) که یک بار پیش از سال ۱۹۵۱ در ژاپن به نمایش درآمده بودند. اندازه و سبک این آثار متفاوت است، و در نتیجه دیوارنگاره‌ای در زمینه قرمز هندی محصولی جدا از آن‌ها نیست بلکه به-عنوان بخش مکملی از مجموعه شاهکارهای پولاک در خور توجه است. همچنین، اثر بدون عنوان او در سال ۱۹۵۰، استات گالری اشتوتگارت) شیوه و اسلوب خوشنویسی ژاپنی را در ذهن تداعی می‌کند هرچند- که گفته می‌شود هنر ژاپنی هیچ تاثیر مستقیمی بر کار او نداشته است. این ترکیب بار دیگر کارساز بود چرا که کمک کرد تا بازدیدکنندگان با سوبه‌های متفاوت کارهای پولاک آشنا شوند.

نمایشگاه، جکسون پولاک: نمایشگاه مروری بر آثار به مناسبت یکصدمین سال تولد در استان آیچی به تنهایی ۴۰,۰۰۰ بازدیدکننده به سوی خود جلب کرد و حتی انتظار می‌رود که در طی برگزاری نمایشگاه در توکیو بازدیدکنندگان بیشتری داشته باشد. کازو ناکابایاشی، سرپرست موزه ملی هنر مدرن، توکیو، که همراه با یومیوری شیمبون یکی از حاضرین در هیات رای‌زنی با ایران برای امانت گرفتن آن اثر بود، از بازدیدش از موزه هنر معاصر تهران یاد می‌کند. بنا به گفته‌های او، فرایندی مشارکتی با شرکت تعدادی از اعضا طی شد. در واقع، برای برگزاری این رویداد تاریخی برای گرامی‌داشت خاطره جکسون پولاک، یک هنرمند خاص و بزرگ، برای نخستین بار یک شاهکار از ایران برای نمایش در ژاپن به امانت گرفته می‌شد. واقعه- ای حاکی از این‌که رویارویی و تجربه هنری می‌تواند از مرزها فراتر برود، خواه اتفاقی یا خواه از روی ضرورت.